

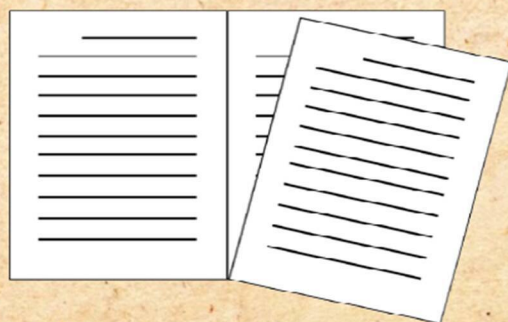
THEMATUM
DE PRINCIPIIS
ET CAUSIS CERTITVDINIS:
IN DISPUTATIONES DVAS DI-
GESTA, QVARVM PRIMA CONTINET EA
QVAE PRINCIPIORVM DIFFERENTIAS IN
doctrinis Generatim proponunt;

ALTERA, DE PHILOSOPHIAE
*Naturalis ac Medicinæ proprijs principijs
atq; methodis agit.*

PROPOSITA IN ACADEMIA REGIOMONTANA
PER SIMONEM TITIVM PHILOSOPHIAE AC
Medicinæ Doctorem, prima 29. Ianu., altera 5. Feb.

REGIOMONTI BORVSSIAE
excudebat Iohannes Daubman.
M. D. LXIII.

37

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

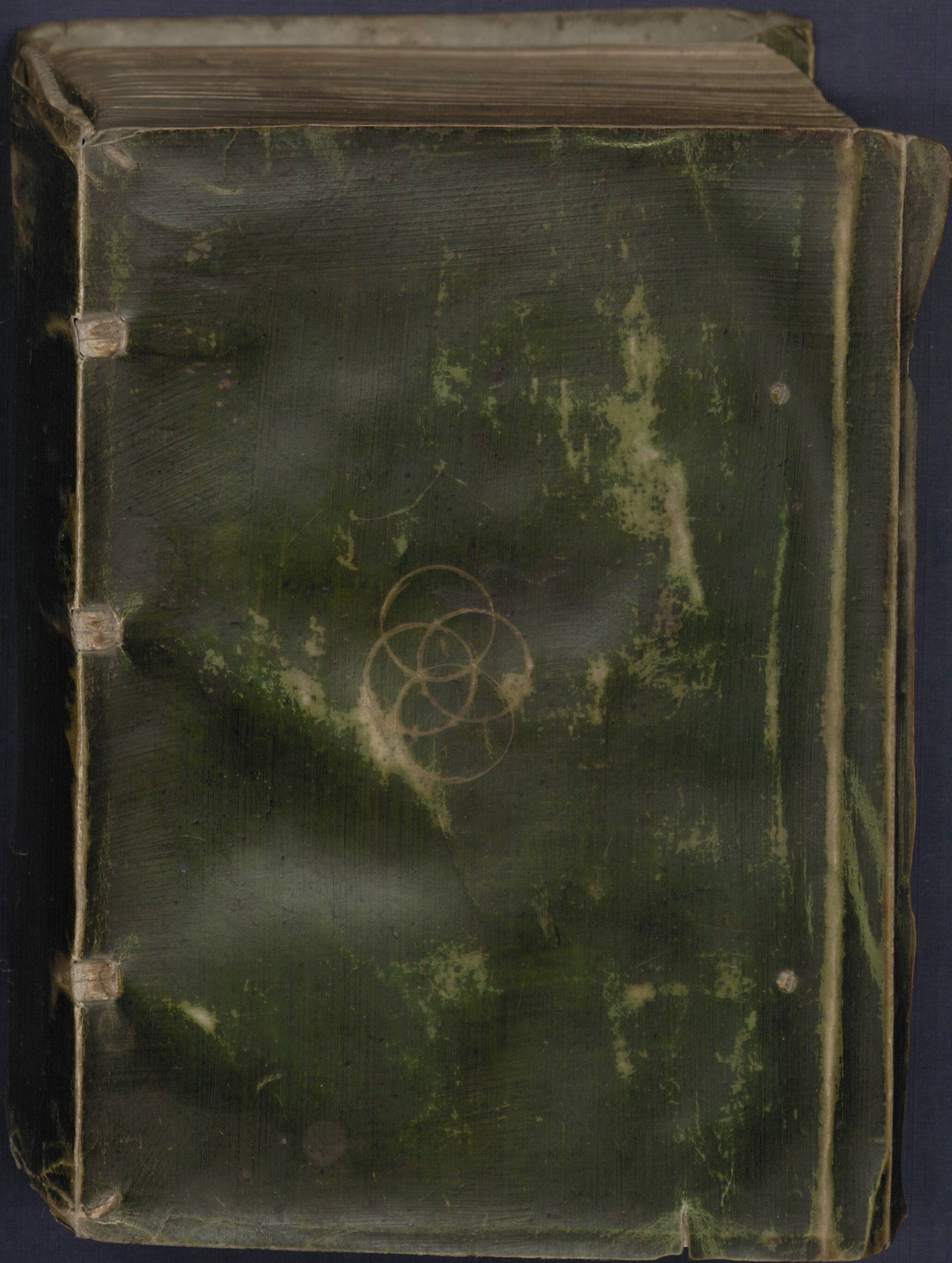
**Odręczny
spis tytułów**

SD 4122 II	SD 4135 II
SD 4123 II	SD 4136 II
SD 4124 II	SD 4137 II
SD 4125 II	SD 4138 II
SD 4126 II	SD 4139 II
SD 4127 II	SD 4140 II
Inc. 331	SD 4141 II
SD 4129 II	SD 4142 II
SD 4130 II	SD 4143 II
SD 4131 II	SD 4144 II
SD 4132 II	SD 4145 II
SD 4133 II	SD 4146 II
SD 4134 II	SD 4147 II
	SD 4148 II
	SD 4149 II
	SD 4150 II

SD 4151 II
SD 4152 II
SD 4153 II
SD 4154 II
SD 4155 II

SD 4156 II

SD 4157 II
SD 4158 II
SD 4159 II
SD 4160 II
SD 4161 II
SD 4162 II
Inc. 331 b
Rkp. XVI wiek

In hoc libro contenta

- 1 Caxemes p. inera mediana, a de peste, Gab. f. yale p. 17. G.
- 2 Poptaria epigon medica, emde, Antierpie ad 62. L
- 3 Podagra liden elegiac p. Ed. Hesp. Plogitio, 31. C.
- 4 Febrio dialogis Hottentis, 14 brendin Luthon. A.
- 5 In C. Plinij l. 30 cap. 122. Magia Apologiae Tuteny. G.
- 6 Masheoli test de artificiali memoria. A.
- 7 Ars memoriae Ge. Sibitij a poemata alior. A.
- 8 Vithenta exorata p. linn Cornarum. ad 45. Encl.
- 9 Nita ac Brachila p. Vity. Exor. asserenda p. iul. Aug. & in Floreho.
- 10 Ad illibet calumnias Fudij, rufio Egenolphi. B.
- 11 Disputa de testam na a mial seminis na D. Roth a
- 12 Disp. Wensley Baion q. D. Roth. Aet.
- 13 Disp. Hominij Sheomey de morte Gori.
- 14 Disputa D. Amcebathij de pignemoria &c. D.
- 15 Disputationes duae D. Rothae p. Dolorandis aliq.
- 16 Disp. D. Amcebathij, de 180 Comitah.
- 17 Disp. Casp. Naey de Phebomina. ad 48.
- 18 Disp. D. Fendij, p. Rerpadhero doctorendo.
- 19 Disp. D. Menary de catharus, rudente Pehio. ad 49. C.
- 20 Disputa D. Roth cum Pochroffis de Thelamgha abay.
- 21 Allocatio a purgatio Sumat D. Naey, ad 51. C.
- 22 Disp. de plegione, 1 Hamuilletz & Flacq.
- 23 De lotione a balneis D. Amcebathij & Masheolis. E.

24. Disputa. R. Jacobi Tiliichij & Sincero & Nathero.
25. Diss. P. Rell, & Bodio, Nachholdo.
26. Diss. de causis februm in grec, V. Clavij.
27. Diss. P. Svin: Scheibij de Archi Tri notica.
28. De sang & pituita V. Peembach & 3 Doctores
29. V. Peembach & doct. 3 Quaes. medica (D
31. De calore & spiritus nativis diss. Meinerj & Steinnich. C.
32. De uno & eius generib. V. Hoffmann & Scheibij
33. De lute diss. Hufsen & M. Baroth. 34. Estasis Strack
35. Elementa Hipp. & Gal. V. Peembach & M. Baroth.
36. Reta moderat. ratio V. Meinerj. C.
37. Cae & principia certitudinis V. Tiliij Regionoh. C.
38. Dinstinctio spiritus nativi dinst. Lamm, Faysen.
39. Ougo & ca. petri & Bernhardi Eincedling
40. Cuius dy. Schlenz V. Herring Steinnich 41. V. Kontmannij.
42. Von ungeliefen. 43. Vom Meinen ^{bro. off} melf
44. Facies & mores mense carum 45. Caphys V. Pistorij. E.

THEMATUM

DE PRINCIPIIS
ET CAUSIS CERTITVDINIS:
IN DISPUTATIONES DVAS DI-
GESTA, QVARVM PRIMA CONTINET EA
QVAE PRINCIPIORVM DIFFERENTIAS IN
doctrinis Generatim proponunt;

ALTERA, DE PHILOSOPHIAE
*Naturalis ac Medicinae proprijs principijs
atq; methodis agit.*

PROPOSITA IN ACADEMIA REGIOMONTANA
PER SIMONEM TITIVM PHILOSOPHIAE AC
Medicinae Doctorem, prima 29. Ianu, altera 5. Feb.

REGIOMONTI BORVSSIAE
excudebat Iohannes Daubman.
M. D. LXIII.

P R Æ F A T I O A D L E C T O R E M.

Quanta sit hoc tempore, quamq; effrenis petulantia ingeniorum & proscacitas, non sine magno malo Ecclesiæ & rei literariæ experimur quorūtidie, dum per hanc ^{ατ αξιαν} libertatem fingendi & uenditandi opiniones nouas ac uarias, Sacrosancta imprimis Theologia, quod maximè dolendum est, conspurcatur mirifice, & quæ unica certitudinis omnis regula debebat esse sacra scriptura, in quasuis formas uertitur, torquetur, transformatur, & Polypo aut Vertumno mutabilior efficitur. Dein etiam artes ac disciplinæ aliæ inuaduntur, ita ut eum quem uix dum recipere cœperunt candorem, labe aliqua aspergi aut certè suspectum reddi breui, metuendum sit. Atq; inter cæteras quidem etiam Philosophia naturalis, & ars medica, his petulantij & iniurijs expositæ sunt uel maxime. Quidam enim principia rerum naturalium & omnem ijs innixam doctrinam in dubium uocant, quidam artem medicam penitus conculant, tanquam certi nihil habeat, nec ullas demonstrationes. ^{re}at iustā methodo, nec usui ulli in uita sit accommodata satis, adde quod quia ut perniciōsam etiam explodendam esse censeant, & temere ad aliam penitus cōsuetudinē artis extruendam accedant, in quo, dum procul petendo & quærendo principia, in problemata incidunt quæ, apud ipsos etiam artifices in controuersiam uocari apta sunt, pro principijs tamen & fundamentis certitudinis, ea statuere non uerentur atq; ita certum ex incerto probare atq; elicere conantur.

Hos cum partim proteruia, partim ambitione duci uideam, coniuncta rerum de quibus indicare præsumunt, ignorantia, ut uel choragium aliquod captent, insectandis artibus eiusmodi uitæ communi salutaribus, & magno seculorum aliquot consensu approbatis, uel soli sapere præ cæteris uideantur, neq; tamen carere applausoribus, qui uel nouitatis studio fascinati, uel speciosis illorum pollicitationibus seducti huc proni feruntur, posthabita uia regia: officij mei esse putauī, succurrere pro uiribus labanti hac in parte rei literariæ ac iunioribus scholasticis potissimum, & auditoribus nostris con

SD 415611

consulere, quorum nonnullos, præsertim nondum satis intelligentes methodi ueræ
 ac fluctuantes adhuc, moveri animaduerto, ut de studijs suis, quæ iam sunt in-
 gressi, dubitare ac malè sperare, incipiant. Ideoq; hæc qualiacunq; pro tenuita-
 te mea themata proponere uolui, quæ utcunq; saltem adumbrarent ea princi-
 pia, quibus nititur certitudo, quæ per hanc imbecillitatem naturæ haberi po-
 test in scientia naturali ac arte medica, & ex quibus extruntur demonstratio-
 nes, idq; ad exemplar Geometricæ scientiæ, ut quæ principia sua ex quibus de-
 monstratio procedit, maximè certa & euidentia habet, adeo ut alicubi de libris
 proprijs scribens Galenus fateatur, se quantumuis diligenter audiret clarissi-
 mos quoq; sui temporis Stoicos, Platonicos, & Peripateticos, non tamen satis
 propter dubia & pugnancia dogmata intellexisse, quid ἀποδείξω uera sit,
 antequam diligentius cognosceret Geometriam & γεωμετρίαν & ἀποδείξεις eius.
 Atqui ad hanc quidem euidentem ueritatem principiorum in Mathematicis
 & demonstrationum ἀξιωματικῶν, etiamsi non ita accedant aut accommodata
 sint scientiarum atq; disciplinarum reliquarum materiæ, conandum tamen, ut
 quantum in hac caligine nostra fieri potest, quærantur & constituentur eiusmodi
 principia, uidelicet, Axiomata, definitiones, postulata, in quorq; genere doctri-
 næ, ex quibus demonstrantur & rite conficiantur reliqua, & totum cuiusq;
 disciplinæ corpus constituatur iusta methodo. Ita enim & certitudo maior &
 euidentior esset in disciplinis, & progressus discipulorum ad finem cuiusq; dis-
 ciplinæ expeditior, atq; planior, quod quantum ad ueritatem in rebus cogno-
 scendam, adq; communem hanc uitam inuandam momenti habeat facilè cuius
 patet, ut uel ex eo intelligere adolescentibus promptum sit, quantum ualeat
 doctrinæ genus Demonstratiuum & Methodicum, quod etiam quale sit, ex hac
 disputatione perspicere utcunq; poterunt, idq; nouisse permagni interesse ad o-
 nem eruditionē putabūt. Quod quidem sæpè non intelligunt multi qui uolunt ui-
 deri artifices, & ut intelligant, à doctrina tamen eiusmodi ἀποδείξεισιν abhorr-
 rent pleriq; qui præsertim ut Ennanius ille miles paucis tantum Philosophari cu-
 piunt, & ut Plinius secundus ait, in Musarum hortis flosculos carpere, potius
 quam fructus solidos consecrari malunt, magno sane Reip. detrimento. Sed ne
 querelis hic sim longior, ab æquis lectoribus peto, ut hæc adolescentum causa
 potissimum suscepta atq; in medium proposita, æqui boniq; faciant, & sicubi gra-

uitati discussionis instituta non satisfactum sit, temeritati meae condonent, quibus
ualent ingenio atq; doctrina, hoc quod minus affectus sum compleant, uolunta-
tatem saltem meam & conatum bonis ac intelligentibus probari satis mihi fue-
rit, in magnis siquidem & uoluisse sat est. At arduam hanc esse de principiis dis-
quisitionem, & eorum praesertim in scientiis singulis assignationem certam, ne-
mo non nouit, qui saltem rerum omnium causas cognoscere tanti esse non igno-
rat, ut id optare potius quam reipsa consequi datum sit, in ijs maxime quae ad
πραξι^ν suae actiones spectant, ubi assensus etiam & comprobatio principiorum
quae per se immota sunt, infirmior est quam in speculabilibus. Si qua autem in
assignatione principiorum disciplinarum istarum quae ad professionem nostram
pertinent, breuitatis studio in Thematibus omissa desiderantur, aut explicata
satis non sunt, ea inter disputandum pro uiribus adijciuntur atq; explicabun-
tur uberius.

Adolescentes uero studiosos quod reliquum est, hortor etiam atq; etiam,
ut consideratis diligenter his principiis certitudinis, ad ea in omni studiorum ge-
nere respiciendum esse existiment, ut ueritas indagari, & diiudicari possit, &
Deo gratias agant, quod & doctrina sua cœlesti nobis illuxerit, ac ueritatem
patefecerit, & sapientiae suae diuinæ radios aliquos, animis caligantibus asper-
ferit, quibus illustrata mens, & intuitu simplici perspicere, ac apprehendere ue-
ritatem aliquorum potest, & internuncijs sensibus quaedam elicere, nec non &
ex illis pariter & his componendo atq; discurrendo ratiocinari atq; colligere
multa, quae ad discernenda uera à falsis, utilia à noxijs faciant, quin & his con-
tenti scintillis in hac infirmitate naturae reliquis, eas & luce illa ac norma uerbi
diuini illustrandas atq; regendas, & pietate pariter ac sedulitate alendas, ac
quantum fieri potest excitandas esse meminerint, potius quam ut posthabitis his
ad sublimia nimium aspirent, quae affectando ac confectando, qui principia pro-
cul posita quaerunt, aut certi nihil praesupponentes ambiguitatibus inextricabi-
libus inuoluuntur, aut reuelationes suae illustrationes extra uerbum patefactum
peculiares requirentes in superstitiones praecipites aguntur, non sine periculo
salutis aeternae, ut illis occini non immerito possit poeticum illud,
Dum petit infirmis nimium sublimia pennis.

Iccarus Iccareis nomina fecit aquis:

DE PRINCIPIIS ET CAUSIS VERITATIS AC CERTITVDINIS IN DISCIPLINIS.

THEMA. I.

Homines aut nihil, aut parum scire, merito dixisse Socratem fatemur.

2.

Ac scire quidem, iuxta Aristotelem, rem per causas cognoscere definimus.

3.

Per causas autem cognoscimus ea quorum non tantum qualescunq; rationes perspicimus, sed causas cuiq; proprias immediatas, & ad primas usq; noscimus, propter quas, res quæq; est talis, & aliter se habere non potest.

4.

Porro quod hoc modo cognoscamus pauca, non tam ipsarum rerum culpa sit quam nostra, quorum intellectus habet se, Philosopho etiam teste, ad ea quæ manifeste apparent in rerum natura, sicut oculi uespertilionum, ad lucem diurnam.

5.

In hac uero caligine mentis humanæ (cuius causam sci-

A 3. mus

mus ex oraculis sacris, esse inobedientiam primi hominis, et
lapsum ab integritate in qua erat conditus à Deo) aliquod
relictum esse lumen ueritatis, siue ueræ cognitionis statui-
mus, quo & perspicere naturaliter aliqua, & ratiocinari,
atq; dijudicare aliquo modo uerum ac falsum, certum & in-
certum possit homo.

6.

Atq; hoc quidem lumen est notitiarum, secundum quas
dijudicatur falsum à uero, certum ab incerto, quas partim in-
natas habemus, partim à sensibus, seu ministerio sensuum ex-
teriorum κατ' ἐπαγωγήν ut Aristoteles loquitur, introductas
menti, aut certe expositas & illustriores redditas.

7.

Quasdam uero notitias neutro modorum istorum habeo-
mus, sed ex ijs quæ Diuinitus patefacta sunt in uerbo Dei, uel
illustratione mentis peculiari, facta à Deo, consequimur.

8.

Cumq; ex notitijs secundum aliquem trium istorum mo-
dorum inexistens nobis, extruamus reliquas doctrinas,
& quæcumq; sciri ac cognosci à nobis possunt ex ijs proma-
nent: hæc proinde principia, & causas certitudinis omnis
constituimus, uidelicet 1. Diuinitus inspirata aut patefacta.
2. notitias innatas communes. 3. ab apparentibus sensibus
siue persensus & experientiam introductas, atq; efforma-
tas apud animum notiones.

Primum

Primum itaq; et maximè illustre principium ac ^{negitatio} ueritatis & certitudinis est uerbum, quod filius Dei ex sinu patris æterni protulit, ac humano generi posteaq; in carnem uenit, patefecit, nec non per os Prophetarum & Apostolorum ^{θεοδιδάκτω} prædicauit, & in Ecclesia, iam inde ab initio mundi uerbo suo collecta, & nunquam non seruata seruandaq; , propagauit, atq; adhuc propagat.

10.

Proximum locum obtinet, illud quod diximus lumen in mente, quod etiam si non est idem omnino cum illa luce uerbi, tamen est etiam Diuinitus inditum mentibus humanis, ut ratione eius, natura rationalis habeat impressas notitias aliquas communes de Deo, De honestis ac necessarijs officijs huius uitæ, deq; alijs quibusdā rebus bonis ac scitu necessarijs

11.

Tertium in principijs ac causis certitudinis locum habent ea, quæ non quidem insita menti naturaliter, sed ab ijs quæ sensibus apparent, rite collecta sunt, aut in animum admittuntur, κατεπαγωγῶν introducta, & assensum firmum habentia.

12.

Ac quod ad primū quidem attinet certitudinis ^{negitatio} quod non tantum ad hanc, sed etiam ad æternam illam uitam ac beatitudinem præluceat nobis, in cognoscendis ijs quæ

quæ sunt scitu necessaria, illius discussionem, exquisitionem in
præsentia relinquimus, tanquam altioris cuiusdam professi-
onis quàm sit hæc nostra, quam in docendo suslinemus, eti-
amsi interim illud quantum ad confessionem, alienum à nobis
esse minime ducimus, & ueneratione digna prosequimur.

13.

Sed quod ad reliqua duo genera principiorum attinet,
quæ in campo disciplinarum earum quæ Philosophiæ nomi-
ne ueniunt, & in arte Medica potissimum usurpamus, di-
stinctiones quasdam ad illorum explicationem ac declarati-
onem uberiores, subijcimus.

14.

Vocamus autem in præsentia Principia, non tam rerū
siue τῶν πραγμάτων quàm τῶν λόγων siue rationationum et
cognitionis ipsius primordia, notitias eas secundum quas
dijudicatur uerum à falso, certum ab incerto, & ex quibus
tanquam primis & uniuersalibus pronuntiatis, ac quasi
fundamentis extruuntur demonstrationes, quæ aliquid certi
de rebus concludunt.

15.

Atq; hæc quidem Principia distinguimus primum in
Physica siue naturalia & τέχνικα siue artificialia.

16.

τῶν φυσικῶν siue naturalia Principia uocamus, natura nota
homini sano, & non egena Doctoris, quæ propter dignitas
tem

tem & euidentiā ἀξιώματα & πρώτῃ ἐπιστολῇ, tanquam pri-
mæ intentiones siue appulsiones animi, & κοῖναι ἐννοίαι appel-
lantur, quæ eadem Stoici τὰ πρώτα φύσεως & φύσει πρώτα, tan-
quam ordine naturæ prima, et Epicurei προλήψεις uocarūt

17.

Atq; hæc quidem principia naturalia rursum distingui-
mus in θεωρητικά & πρακτικά.

19.

Θεωρητικά uocamus illa, quæ gubernant contemplationem
ueri ac inuestigationem, dum in perquirendo & inueniendo
prælucent menti instar faculæ, quæ intellectu simplici com-
prehendens hæc, alia dein ex ijs uel per ea cognoscit, quo-
rum esse potest scientia, siue necessaria ex principijs necessa-
rijs collectio, ut sunt communes illæ omnibus hominibus à
natura insitæ atq; impressæ notiones de Deo, de numeris et
ordine, de discrimine unius & plurium, totius & partium
prioris & posterioris, entis & non entis, affirmationis,
& negationis &c.

19.

Πρακτικά principia uocamus illa quæ gubernant actiones,
& in consultando pariter et agendo monstrant, quid sequer-
dum fugiendumue sit, ut sunt impressæ animis omnium noti-
tæ de discrimine honestorum & turpium: quod honeste sit
uiuendum, quod turpitude fugienda, & similia, quæ quia ab
B ipsa

ipsa natura nobis insita sunt atq; dicantur subinde, de recte faciendis aut omittendis, legis naturæ esse dicuntur.

20.

Hæc principia natura nota esse dicimus, non quod perfectus habitus illorum in animo sit, sed quod ^{notitia} ~~notitia~~ eius modi noticiarum aliqua sit innata nobis, quæ expoliatur & perficiatur deinde, donec in habitum animi transeat, absolutioribus notitijs illustrem.

21.

TEXVIX. siue artificialia principia uocamus, quæ ab artificibus assumuntur atq; ponuntur tanquam prima, ex quibus demonstrentur aut probentur reliqua, quæ de rebus subiectis cuiusq; scientiæ aut arti, concludenda aut probanda sunt.

22.

Etsi autem inter hæc ipsa quæ in hoc assumuntur & usurpantur ab artificibus, sint etiam axiomata naturaliter nota, quæ simplici medioq; carente intelligentia animi cognoscuntur, tamen ut ijs suum inter principia naturalia iam dicta locum relinquamus, ab artificialibus istis ea sciungimus, in eo, quod ipsorum ueritas per se est euidentis ac perspicua sine ulla declaratione, adeo ut a discipulis etiam afferantur necessario ad demonstratorem, reliquorum autem, quæ etiam ut certa & demonstrationis haud indiga sumuntur atq; ponuntur ab artificibus, ueritas explicatione aliqua

ac

ac probabili saltem ostensione opus habeat, & non tam penes discipulum sint quam penes docentem atque artificem.

23.

Cumque τῶν πραγμάτων siue rerum etiam quædam sint principia, definimus ea esse, quæ constituunt rei de qua tractatur substantiam, naturam, atque consequentes eam affectiones, ut sunt in naturalibus quidem, materia, forma, & priuatio.

In Geometricis uero punctum, linea, superficies.

24

Cognitionis uero principia dicta (uniuersalia uidelicet illa pronunciata, quæ ad cognoscendam cuiusque rei de qua tractatur naturam, ac proprias eius affectiones, atque conclusiones de rebus extruendas adhibentur): aut sunt communia, & quæ multis scientiis inseruiunt & accommodari possunt, aut propria certæ alicuius doctrinæ siue scientiæ.

25.

Talia sunt præter κοινὰ ἐννοια & axiomata modo dicta, artificum theses, definitiones, hypotheses, & εἰρηµατα.

26.

Θεσις appellatur hac quidem acceptione apud Aristotelem quicquid ponit, aut sibi sumit tanquam certum artifex aliquis, etiamsi demonstratum non sit, nec euidenti a naturali certitudinem prorsus indubitata habeat.

B z

32.

27.

Quia autē quæ ita ponuntur ab artificibus, aut quid rei explicāt ut sunt definitiones: aut sunt talia quæ uel res esse uel nō esse statuūt, uel de reb. enunciāt aliquid quod facile quiuīs concesserit, dicūturq; ὑποθέσεις: aut sunt eiusmodi quæ licet nō uis deātur uerisimilia, tamē ea dari sibi siue cōcedi postulat demonstrator, uocāturq; αἰτιήματα, id est postulata, has proinde species positionum artificialiū constituimus, tanq̃ principia cognitionis et certitudinis in disciplinis, uidelicet ὁρισμούς ὑποθέσεις, αἰτιήματα.

28.

Atq; definitiones quidem quæ pro principijs habentur, sunt illæ positiones, quæ quid sint res definite proponunt, nec tantū esse sed hoc uel illud esse statuūt, quales sunt definitiones puncti, lineæ, superficiei, corporis, figuræ etc. apud Geometras, quæ tanquam principia demonstrationum ponuntur.

29.

Hypotheses sunt propositiones ab artificibus præsuppositæ tanq̃ uel cōcessæ uel fide dignæ, quæ non definite quid rei, sed esse uel non esse rem enunciant, ut motum esse, locum esse, tempus esse infinitum in natura non esse.

30.

αἰτιήματα id est petita siue postulata, sunt enunciationes similiter ab artificibus præsuppositæ, sed non ita perspicuæ
aut

aut fide dignæ, ac propterea petenti artifici, siue posulanti
assensioñe, concessæ potius, q̃ assensu firmo comprobatæ, ut
a puncto ad punctum lineam ducere, lineas eductas ad angu-
los minores reclinis inter se concurrere.

31.

Appellat autem Aristoteles axiomata, etiam ea quæ se-
mel conclusa aut approbata, ad concludenda et demonstran-
da alia deinde accommodantur atq; adhibentur, qualia quiz-
dem theorematata ac problemata uocauit Euclides, dum ad
demonstrandum proponuntur & demonstrata nondum sunt.

32.

Ut autem in Geometria & Arithmetica certitudo
omnis est, & legitime demonstratur ex principijs iam dictis,
uidelicet axiomatibus, definitionibus, postulatis, & semel de-
monstratis theorematibus atq; lemmatibus. Ita etiã in alijs
disciplinis ubicunq; uerum aliquid atq; certum haberi potest,
eiusmodi principijs demonstrandum atq; ostendendum est.

33.

Ac licet non perinde certa ac limitata talia principia
sint constituta in alijs disciplinis, ut in Geometria ac Arith-
metica reliquisq; Mathematicis, quæ demonstrationes suas
ab his mutuãtur, tamen in suo quanquam genere habere cer-
ta axiomata siue honoraria pronunciata, certa definita &
probata theorematata atq; hyotheses necesse est, modo debeat
aut possit arte atq; methodo doceri atq; disci.

B

3

34

Et hæc ipsa principia quæ sunt theséis, etiam lemmata Galeno dicta, definitiones uidelicet hypotheses & postulata, etiamsi non ita per se manifesta sint, & indubiam fidem apud omnes inueniant, sicut axiomata siue κοινὰ ἔννοιαι non tamen ita sunt ambigua aut obscura, ut demonstratione scientifica indigeant, sed uerisimili aliqua probatione confirmantur ut inductione siue per sensum aut etiā συµπαράτησιν et experientiam.

Quæ uero semel demonstrata adhibentur ostendendis & demonstrandis alijs, etiamsi uim principiorum habeant, & hoc nomine axiomata etiam ab Aristotele dicantur, tamen aut principia prima non sunt in sua scientia, ut apud Geometras Theoremata atq; problemata, aut demonstrationes suas habent non in illa scientia cuius sunt principia, sed in alia priore, atq; superiore disciplina.

Vt autem & talium unumquodq; quæ ex alijs ostenduntur aut colliguntur, legitimè constitutatur ac ueritatem constantem obtineat, & ex his rursum inferantur & extruantur alia, deq; singulis ita concludatur & statuatur firmiter, necesse est accedat his omnibus principijs etiam hoc κριτήριον quod intellectum consequentiæ uocamus, quo dijudicetur utrum id quod concluditur sit uel ἀκόλουθον τῶν ὑποτιθεσθαι ἄρχαις, uel σύμφωνον πρὸς τὰ ὁμολογούμενα.

DE PRINCIPIIS AC METHODO PHYSICAE AC MEDICINAE.

THEMA I.

Porro omiſſis in præſentia alijs diſciplinis Philoſophiæ naturali ac Medicinæ principia euſmodi eſſe dicimus, ex quibus de rebus ſubieclis contemplationi ac tractationi utriuſq; , demonſtrentur certa.

2.

Phyſica præſertim doctrina, ſcientiarum ordini annumeranda (quarum in contemplatione uerſantium genera tria cōſtituit Philoſophus uidelicet τὸ θεολογικόν, μαθηματικόν, φυσικόν & Medicina hoc nomine prior, ex pronnunciatis primis proprijs, ac euidentem per ſe ueritatem obtinentibus ἐπι σκοποῦναι demonſtrat ea, quæ de rebus naturalibus ſciri & concludi poſſunt.

3

Talia autem ſunt I. Axiomata.

Quodlibet eſt aut non eſt.

Quæ ſunt quatenus ſunt non fiunt.

Quæcunq; ſunt principium habent ex quo ſunt.

Principio nihil eſt prius,

2. Theſes.

Ex nihilo nihil fieri naturaliter.

Naturale Ens non eſſe unicum ſed multa.

Naturalia

Naturalia entia habere principia causas et Elementa.

Naturalia entia moueri, mutari & fieri.

Definitio.

Principia sunt quæ neq; ex se mutuo sunt neq; ex alijs, sed alia cuncta ex ipsis.

Hypotheses.

Actionem & passionem omnemq; mutationem fieri, non à quouis in quoduis sed à contrario in contrarium.

Quæ natura constant, aut esse contraria aut contrariorum intermedia.

Principia esse contraria. Postulata.

Contrariorum actionem & passionem non posse nisi in aliquotertio fieri quod ipsis subiiciatur.

Quæ sunt aut actu esse aut potentia, aut per se aut per accidens.

Ex ente quatenus ens est nihil fieri, sed quatenus illi accidit esse non ens. 4

Ex his similibusq; positis posteaq; demonstrauit Phisicus, quot & quæ sint principia rerum naturalium, eaq; definiit, supponit deinde ita demonstrata & definita demonstrandis alijs, uidelicet: Principia rerum naturalium esse tria, Materiam, Formam, & Priuationem.

Materiam esse id quod subiicitur primo in omni generatione, ex quo fit quæq; res naturalis in existente sibi non per accidens, & in quod abit ultimo quicquid corrumpitur.

Materiam

Materiam esse ens in potentia tantum, actu non ens.

*Formam esse diuinum quiddam bonum & desiderabile,
quod materia suo pte nutu atq; insinctu appetat.*

Priuationem esse contrarium formæ quasi malum,

*Naturalia entia habere in seipsis principium motionis,
& stationis.*

Naturam esse principium & causam motus & quietis,

Motum non fieri sine loco & tempore &c.

Corpus non esse sine loco nec locum sine corpore.

5.

*Vt autem hæc & similia demonstrandis alijs adhiben-
tur, ita alia demonstrata ex eis in ostendendis alijs insequen-
tibus axiomatum atq; adeo principiorum partes recte ge-
runt. Atq; ita quidem fit, ut totum οὐσικαὶ ἐπιστημονικόν sit, &
tale quod habitum eiusmodi de rebus naturalibus in nobis
pariat qui scientia dicitur.*

6

*Cumq; in ostendendis ita singulis de unoquoq; genere re-
rum & affectuum naturalium, fiat progressus ordine ab ijs
quæ sunt simplicissima, ad ea quæ minus simplicia, sed com-
posita sunt & ex simplicibus conflata, ac ab his ulterius ad
magis composita atq; simplicitate remotiora: Vniuersam
proinde οὐσικαὶ scientiæ naturalis, methodo compositiua con-
stare dicimus.*

C

Eist

Et si autem non ignoramus multa in rerum natura esse ab-
dita, ac multorum effectuum causas ignorari, non tamen
propterea nullam de rebus naturalibus esse scientiam con-
cedimus, cum & de subiectis huic contemplationi multis, &
de passionibus ipsorum proprijs demonstrationes habea-
mus ex principijs iam ex parte dictis deductas.

8.

Iam ad Medicinam quod attinet, etiam si illam in arti-
um potius quam scientiarum numero ponimus, ratione finis
sui qui in opere potius quam in cognitione sola consistit, ta-
men quia methodo certa doceri ac disci nec non tractari
posse eam statuimus, in ea proinde principia certitudinis &
demonstrationum haberi necesse est.

9

Atque in ea primum parte quæ φυσιολογικῇ dicitur estque
θεωρητικῇ, quæ ponuntur axiomata siue lemmata siue hypothe-
ses, aut in Physica demonstrata sunt, tanquam in superiore
& proximè antegressa scientia (siquidem ubi Physicus des-
init Medicus incipit) aut evidentem ueritatem habent, sen-
su uel inductione aut κατὰ συμπαρατήρησιν manifesta.

10.

Talia autem sunt, Corpus humanum esse compositum,
esse sensibile, & patibile.

Corporis humani elementa esse pura uno, eaque non in se

cabilia sed corporea, diuisibilia sensibilia & alterabilia.

Elementa corporis humani esse Ignem, Aerem, A-
quam & Terram.

Elementa non manere integra in composito corpore,
& qualia in seipsis sunt, sed alterari ad inuicem atq; trans-
mutari, & tota per tota misceri.

Elementa secundum qualitates suas ita alterata reduci
ad temperamentū. Corporis humani elementa proxima &
quo ad sensum prima esse continentia, contenta & impe-
tum facientia. i. partes simplices, humores, & spiritus.

II.

Cumq; in tradenda Arte Medica progressus fiat uerū
quod est, siue methodo compositiua, ab Elementis ad ea quæ
sunt ex ipsis, & proxime sequitur ipsorum mixtionem, ut
sunt temperamenta, ac ab his ad facultates tanquam con-
sectaneas eis, dein ad ea quæ prædita sunt illis, & ad consi-
derationem medici respectu finis sui pertinent, ut sunt &
corpora ipsa, ac partes illorū singulæ, & ea quæ corpori
tum ad conseruandam sanitatem, tum ad propellendos mor-
bos adhibenda sunt, &c. Ideo ut cuiusq; horum doctrina
legitime constituatur, circa unumquodq; certa assumuntur
uel axiomata uel lemmata, hypotheses aut theoremata,
ex quibus tanquam principijs demonstretur & natura rei
subiectæ, & propriæ eius affectiones, præmittendo semper
in quodq; genere simplicia compositis, & doctrinas genera-
les siue communes specialibus atq; proprijs.

12.

Atq; ita quidem contemplatur ordine & cognoscit Medicus, non tantum temperamenta, & naturam corporis humani, secundum omnes sui partes, & quæ sint eius affectiones pariter & actiones secundum naturam, sed etiam, quæ sunt eiusdem præter naturam se habentis affectus, & passiones.

13.

Et sicut illorum cognitionem acquirit ac scientiam, ex certis axiomatibus siue lemmatibus, constitutis & confirmatis a posteriori, siue per sensum, ita etiam horum notitiæ sibi comparat ex actionibus ipsis læsis, & alijs signis colligendo ea, ex quibus constituantur certæ Hypotheses, atq; Theoremata, ut ita disciplina horum aliqua & methodus generalis extruatur.

14.

Cumq; etiam de natura siue temperamento, facultatibus & actionibus eorum quæ corpori humano offeruntur, extruam eodem modo scientiam habeat, ut iam quomodo ista uel ad conseruandas actiones secundum naturam, in quibus consistit sanitas, uel ad propulsandos & corrigendos affectus præter naturam adhibenda sint norit, opus est, ut non tantum habitum contemplatiuum de his habeat, sed etiam practicum, secundum quem ex ijs quæ scit, operari etiam artificiosè, & finem suum consequi possit.

Necq;

15.

Neq; enim fortuito aut temerè fieri debet illa actio;
qua Medicus finem suum consequitur ac opus susceptum
perficit, quod est tueri sanitatem præsentem, & restituere
amissam: sed secundum rationem, quæ certa methodo
prosequatur singula.

16.

Nisi enim methodus quædam uniuersalis sit constituta,
quæ quid rite suscipiendum atq; faciendum sit ordine iusto, in
toto hoc opere sanitatis uel tuendæ uel restituendæ monstret,
atq; insinuet, Medendi ars nulla fuerit, sed experientia sola,
siquidem ex singularibus circa quæ uersatur experientia,
uniuersale nihil constituitur, nisi ad experientiam accedat ra-
tio, quæ ex ijs quæ uel sensu uel experientia sunt animaduersa
in singulis, eliciat aliquid καθόλου & uniuersale, quod apud
animum repositum, habitum facit qui dicitur ars, & regit
actiones, illud uniuersale ad usum omnium & singulorum ubi
cunq; opus est accommodantes rite, & applicantes.

17.

Talis autem methodus in inuenienda quidem & consti-
tuenda curatione cuiusq; morbi per ἀνάλυσιν procedit, in per-
sequenda autem ea & ritè operando κατὰ σύνθεσιν progredi-
tur, ita quidem, ut quod in resolutione fuit ultimum, in com-
positione ac actione sit primum, & contra, quod illic pri-
mum hic ultimum.

C 3

Nunq̃

18.

Nunc autem bene resoluet aliquem affectum, siue morbum ad curandum propositum, in ea ex quibus est siue subsistit quæq; circa ipsum concurrunt, qui non & naturam omnem atq; conditionem & ipsius, & corporis atq; partis laborantis perspectam habeat.

19.

Qui uero habitu quem sibi comparauit speculatiuo, ex parte medicinæ ^{DEMENTINII} instructus est is & resoluendo procedere rite potest, & indicationes faciendorum constituere certas, quibus constitutis, opus ipsum aggredi & persequi legitime potest, gubernante actionem & operationem ipsam habitu practico, quem modo diximus.

20.

Quod de affectibus ipsis qui curandi sunt, idem de remedijs per quæ fit curatio, faciendum est, quorum inuentio & applicatio siue usurpatio recta, ut tali consideratione opus habet, ita præsidij eiusmodi indiget.

21.

Vt ita manifestum sit quàm sit necessaria pars theoretica Medicinæ ad practicam, siue ad id ut curatio legitime peragatur.

22.

Peruerse igitur faciunt, & male consulunt tam aliorum salutem quàm suæ conscientiæ, qui uel neglecta contemplatiua medicinæ

medicinæ partē ad practicā discendam aut usurpandam ac-
cedunt, uel utraq; posthabita praxim exercendā sibi sumunt,
& humanorum corporum curationem aggredi audent.

z 3.

Nec minus perperam faciunt, qui uel non ita uersati in
cognitione rerum, ut ex ueris & certis principijs scientiam
corporis humani, & dispositionum affectionum ac passio-
num eius, nec non τῶν πρῶτων στοιχείων habere in promptu possint
uel non contenti ijs quæ hoc modo sciri possunt alio diuertunt,
et aliunde uel ex alijs principijs certitudinem horū quærent.

z 4.

His enim accidit, ut dum procul principia petunt, in
problemata incidant, apud ipsos etiam artifices controuer-
sa & ambigua, ex quibus ut incertis dum uolunt elicere
aliquid certum, fit ut & ea quæ ipsi ignorant, & ea quæ az-
perte cognoscuntur evertant, quod quidem plerosq; fa-
cere non modo naturalis speculationis, sed etiam
logicarum methodorum ignorantia.

Galenus alicubi testatur.

Indicantur tunc et proinde in istis
notis, ad quos possunt etiam referri
etiam ad quosdam corporum etiam in istis

In istis tunc etiam sunt etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis

In istis tunc etiam sunt etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis
etiam in istis etiam in istis etiam in istis

legitimum methodum ignoramus.
Galenus, de rebus.

